

Rada
Európskej únie

V Bruseli 25. januára 2023
(OR. en)

5677/23
ADD 1

JAI 68
MIGR 32
ASILE 12
FRONT 24
RELEX 81
COMIX 43

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	24. januára 2023
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2023) 45 final-ANNEX
Predmet:	PRÍLOHA k POLITICKÉMU DOKUMENTU Vytvorenie operačnej stratégie pre účinnejšie návraty

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2023) 45 final-ANNEX.

Príloha: COM(2023) 45 final-ANNEX

V Bruseli 24. 1. 2023
COM(2023) 45 final

ANNEX

PRÍLOHA

k

POLITICKÉMU DOKUMENTU

Vytvorenie operačnej stratégie pre účinnejšie návraty

NAVRHOVANÉ PRIORITNÉ OBLASTI OPERAČNEJ STRATÉGIE PRE ÚČINNEJŠIE NÁVRATY

1. Cielené opatrenia, ktoré reagujú na bezprostredné potreby a prekážky

Reakcia na bezprostredné potreby a prekážky prostredníctvom cielených opatrení je dôležitým aspektom práce koordinátora EÚ pre návrat a siete na vysokej úrovni. Cieľom tejto navrhovanej prioritnej oblasti je zabezpečiť, aby členské štáty spojili svoje sily a aby medzi všetkými aktérmi existovala bezproblémová koordinácia a súdržnosť, aby sa kolektívne úsilie mohlo zamerať na návrat do vymedzených tretích krajín v súlade s politickými prioritami. Prekážky by sa mali rýchlo identifikovať a riešiť. Práca v tejto oblasti môže odhaliť štrukturálnejšie problémy (ako je spolupráca medzi vnútroštátnymi orgánmi, zdroje a potreby v oblasti odbornej prípravy), ktoré sa majú riešiť v dlhodobejšom horizonte, čo môže prispieť k ďalším prioritným oblastiam.

- Spoločné úsilie zamerané na štvrtročné vykonávanie návratov do obmedzeného počtu prioritných tretích krajín, o ktorých sa bude diskutovať na každom zasadnutí siete na vysokej úrovni a ktoré sa majú vykonať v nasledujúcom štvrtroku. Štátne príslušnosti, na ktoré sa treba zamerať, by mali vychádzať z príslušných akčných plánov EÚ, opatrení nadväzujúcich na mechanizmus článku 25a vízového kódexu a diskusií pracovných skupín Rady. Štátne príslušnosti, na ktoré sa treba zamerať, by mali zahŕňať aj štátnych príslušníkov tretích krajín oslobodených od vízovej povinnosti. Takéto spoločné úsilie sa má koordinovať s úsilím Komisie o zvýšenie počtu návratov do konkrétnych tretích krajín, najmä v súvislosti s vykonávaním readmisných dohôd a dojednaní EÚ a s opatreniami nadväzujúcimi na mechanizmus podľa článku 25a vízového kódexu.
- Uľahčovať spoluprácu medzi členskými štátmi s podobnými potrebami s cieľom spojiť sily a vzájomne sa podporovať pri operačných činnostiach súvisiacich s návratom, aby si navzájom poskytovali miesta vo vnútroštátnych programoch asistovaného dobrovoľného návratu a reintegrácie. Agentúra Frontex v prípade potreby upraví svoje činnosti tak, aby poskytla všetku potrebnú pomoc.
- Členovia siete na vysokej úrovni budú spolupracovať s príslušnými vnútroštátnymi orgánmi na tom, aby sa opatrenia zamerali na konkrétne vymedzené tretie krajiny, a najmä na zvýšenie efektívnosti v týchto oblastiach: zabezpečenie toho, aby sa tieto návraty uprednostňovali, príprava identifikačnej dokumentácie (doklady, individuálne posúdenie, biometrické údaje), zabezpečenie dostupnosti navrátilcov na účely pohovorov a identifikačných misií, prijímanie opatrení nadväzujúcich na príkazy na návrat so žiadosťami o readmisiu, zabezpečenie dostatočných kapacít na prípadné zaistenie, zavedenie postupov identifikácie na veľvyslanectvách, naplnenie charterových letov.
- Riešiť otázky *ad hoc*, ako sú požiadavky súvisiace s ochorením COVID-19, ktoré boli rýchlo nahlásené koordinátorovi EÚ pre návrat s cieľom nájsť riešenie.
- Členské štáty, členovia siete na vysokej úrovni, Frontex a ďalší príslušní aktéri, ako sú európski styční úradníci pre migráciu a európski styční úradníci pre návrat, by sa mali zapojiť do poskytovania relevantných informácií a podkladov pre kontakty s tretími krajinami. Uľahčilo by to organizovanie spoločných misií Komisie a príslušných členských štátov do tretích krajín v spolupráci s Európskou službou pre vonkajšiu činnosť, ktorých cieľom je zaistiť spoločný a súdržný prístup.

2. Dlhodobé a štrukturálne potreby

Nedostatky v spolupráci a kontaktoch medzi orgánmi zapojenými do procesu návratu sú hlavnou štrukturálnou prekážkou efektívnejšieho fungovania tohto procesu. Práca v rámci tejto navrhovanej oblasti by sa zamerala na identifikáciu týchto nedostatkov a ich riešenie s cieľom zabezpečiť, aby rozhodnutie o ukončení oprávneného pobytu v EÚ viedlo k rozhodnutiu o návrate, aby sa takéto rozhodnutia o návrate vykonali a aby sa návraty uskutočnili čo najrýchlejšie.

a) Zvýšenie efektívnosti celkového systému pre návrat urýchlením procesu a odstránením nedostatkov

- Zamerať sa na hlavné body a konkrétne prekážky, na ktoré upozornili členské štáty alebo ktoré boli identifikované v schengenských hodnoteniach s cieľom urýchliť proces návratu.
- Zabezpečiť, aby po rozhodnutí o ukončení oprávneného pobytu okamžite nadviazovalo rozhodnutie o návrate vrátane prepojenia výsledku konania o azyle s konaním o návrate, a to aj v spolupráci s agentúrou Frontex a na základe skúseností a poznatkov Agentúry EÚ pre azyl a Agentúry EÚ pre základné práva.
- Riešiť nedostatky v prechode z dobrovoľných na nútené návraty – nedostatky na strane príslušných orgánov s cieľom zlepšiť účinnosť a znížiť riziko úteku.
- Riešiť procesné nedostatky a prekážky spojené s odlišnými právomocami orgánov a subjektov zodpovedných za rôzne fázy procesu návratu, pre ktoré má sieť na vysokej úrovni preskúmať praktické riešenia na základe skúseností a osvedčených postupov členských štátov.
- Pracovať na konkrétne identifikovaných prekážkach súvisiacich s obštrukčným správaním a nedostatočnou spolupracou zo strany štátnych príslušníkov tretích krajín.
- Pracovať na prekážkach, ktoré sú špecifické pre návrat odsúdených páchatel'ov trestnej činnosti.
- Riešiť prekážky v systémoch členských štátov súvisiace s predkladaním žiadostí o readmisiu (prípadne vrátane otázok týkajúcich sa systému správy readmisných prípadov s tretími krajinami).
- Určiť praktické potreby a opatrenia, aby bolo možné čo najlepšie využívať novú funkciu Schengenského informačného systému, pokiaľ ide o vytváranie zápisov o osobách, na ktoré sa vzťahujú rozhodnutia o návrate, a uľahčiť tak vzájomné uznávanie rozhodnutí o návrate.
- Vypracovať súdržnejší prístup na určenie rizika úteku, nedostatočných kapacít a efektívnejšieho využívania účinných alternatív k zaisteniu. Pracovať na vytvorení lepšieho prepojenia medzi jednotlivými druhmi rizika úteku a najvhodnejšími a najrelevantnejšími alternatívami k zaisteniu.

b) Podpora poradenstva v oblasti návratu a reintegrácie ako základných prvkov systémov pre návrat, a to tak v prípade dobrovoľných, ako aj nútených návratov

V procese návratu zohrávajú ústrednú úlohu poradcovia pre návrat, ktorí sprevádzajú navrátilca v každej fáze konania, okrem iného tým, že zabezpečujú plné dodržiavanie základných práv vo všetkých fázach procesu návratu. V nadväznosti na prebiehajúcu prácu v rámci stratégie EÚ pre dobrovoľný návrat a reintegráciu vrátane diskusií v rámci príslušných skupín Rady a fór odborníkov by sa práca v tejto navrhovanej oblasti zamerala na zabezpečenie toho, aby všetky členské štáty mali k dispozícii dobre vyškolených poradcov pre návrat s potrebnými nástrojmi na podporu efektívnejšieho procesu vrátane príležitostí v krajine návratu, odkazovania na iniciatívy medzinárodných organizácií, miestnych aktérov, vnútroštátnych orgánov alebo projekty rozvojovej spolupráce. Okrem toho sa práca zameria na zabezpečenie súdržného prístupu k udržateľnej reintegrácii a ich financovaniu, čo má potenciál ďalej podnecovať navrátilcov aj orgány tretích krajín k spolupráci prostredníctvom procesu návratu.

- Podporovať členské štáty pri zavádzaní účinnejších systémov asistovaného dobrovoľného návratu, štruktúr pre poradenstvo v oblasti návratu na základe práce prebiehajúcej na úrovni odborníkov z praxe a s podporou agentúry Frontex. Všetky členské štáty by mali do konca roka začať využívať spoločné reintegračné služby agentúry Frontex. Cieľom by malo byť zvýšenie absolútneho počtu dobrovoľných návratov vo všetkých členských štátoch.
- Zabezpečiť, aby všetky členské štáty mali poradenstvo v oblasti návratu zavedené ako profesijný profil, prostredníctvom ktorého sa bude podporovať využívanie dobrovoľného návratu ako súčasť všeobecného cieľa, ktorým je celkové zvýšenie počtu návratov.
- Zabezpečiť na všetkých úrovniach plnú informovanosť o dostupných nástrojoch a odbornej príprave (a to aj v oblasti základných práv) na riešenie štrukturálnych problémov.
- Členské štáty s väčšími skúsenosťami sa vyzývajú, aby prostredníctvom cielenejšej a strategickejšej výmeny medzi členmi siete na vysokej úrovni podporovali členské štáty s menšími skúsenosťami.
- V prípade potreby presadzovať súdržnosť podpory asistovaného dobrovoľného návratu a reintegrácie medzi členskými štátmi do konkrétnych tretích krajín a zabezpečiť koordináciu príslušných existujúcich programov v tretích krajinách.
- Zabezpečiť, aby poradcovia pre návrat z členských štátov a agentúry Frontex poznali a boli schopní využívať možnosti postúpenia a reintegrácie, ktoré navrátilcom v krajinách návratu ponúkajú iniciatívy spustené medzinárodnými organizáciami, miestnymi aktérmi, vnútroštátnymi orgánmi alebo projekty rozvojovej spolupráce.
- Do konca roka 2023 zdvojnásobiť počet tretích krajín, na ktoré sa vzťahujú spoločné reintegračné služby agentúry Frontex.

c) Digitalizácia riadenia návratu a zlepšenie analýzy údajov

Vážnym nedostatkom, ktorý treba riešiť, je nedostatok pravidelných a spoľahlivých údajov v oblasti návratu. Významným prvkom je zaistenie toho, aby mal každý členský štát digitálny systém správy prípadov v oblasti návratu, ktorý možno pripojiť k iným informačným systémom relevantným pre proces návratu a ktorý môže podporiť efektívnejšiu a spoľahlivejšiu analýzu príslušných údajov.

- Stanoviť jasné harmonogramy na podporu digitalizácie systémov členských štátov pre správu prípadov v oblasti návratu, ktorými sa vykonáva model agentúry Frontex; agentúra Frontex dokončí do konca roka 2023 analýzu nedostatkov pre všetky členské štáty, potom spolu s členskými štátmi vypracuje a vykoná plán, ktorého cieľom je dosiahnuť úplnú digitalizáciu čo najskôr, najneskôr však do roku 2026; využiť na tieto projekty finančné prostriedky dostupné z Fondu pre azyl, migráciu a integráciu.
- Ďalej analyzovať možnosť zavedenia interoperability medzi IT systémami relevantnými pre proces návratu vrátane nevyhnutnosti a primeranosti takýchto prepojení.
- Zvýšiť využívanie nástroja reintegračnej pomoci a existujúceho systému správy prípadov readmisie s tretími krajinami.
- Zabezpečiť informovanosť o súčasnom stave vkladania a aktualizácií zápisov o návrate do SIS II, prístupe jednotlivých orgánov členských štátov do SIS II, monitorovaní návratov a zavedených postupoch týkajúcich sa pozitívnych lustrácií.
- Identifikovať nové príležitosti, ktoré poskytuje systém vstup/výstup na účinné využívanie údajov o osobách, ktoré prekročili dĺžku oprávneného pobytu, ktoré systém automaticky generuje.
- Na základe novej funkcie Schengenského informačného systému pre vytváranie zápisov o osobách, na ktoré sa vzťahujú rozhodnutia o návrate, identifikovať a využívať možnosti uľahčenia vzájomného uznávania rozhodnutí o návrate v záujme rýchlejšieho a efektívnejšieho procesu návratu.
- Spolupracovať so všetkými zainteresovanými stranami (Komisiou, agentúrou Frontex, členskými štátmi), aby sa zlepšil zber štatistických údajov týkajúcich sa návratu, a vypracovať vhodné analýzy, analytické a situačné informačné produkty o fungovaní návratu s cieľom umožniť proaktívne plánovanie spoločných opatrení na nápravu zistených problémov.
- Rozvíjať spoločné chápanie dobrých výsledkov v oblasti návratu nad rámec miery návratu a určiť vhodné ukazovatele pre podávanie správ a efektívnosť.

* * *

Pokrok a výsledky operačnej stratégie by sa mali monitorovať pomocou jasne vymedzeného súboru ukazovateľov. Zohľadniť treba tieto ukazovatele:

- Počet rozhodnutí o návrate vydaných na základe zamietavých rozhodnutí o azyle.
- Počet žiadostí o readmisiu vydaných na základe rozhodnutí o návrate.
- Podiel dobrovoľných návratov vo vzťahu k celkovému počtu návratov.

- Počet členských štátov, ktoré majú zavedený informačný systém správy prípadov v oblasti návratu.
- Počet členských štátov, ktoré majú zavedený systém poradenstva v oblasti návratu.
- Počet členských štátov, ktoré pravidelne využívajú služby agentúry Frontex súvisiace s návratom (pred návratom, po návrate, reintegrácia) a zúčastňujú sa na návratových operáciách.
- Počet tretích krajín, na ktoré sa vzťahujú spoločné reintegračné služby agentúry Frontex.

Koordinátor EÚ pre návrat bude sieti na vysokej úrovni poskytovať pravidelné správy o pokroku, ktoré budú slúžiť aj ako podklad pre schengenský barometer. Hoci tieto ukazovatele slúžia ako pevný základ na monitorovanie pokroku, môžu sa meniť podľa toho, ako sa bude vyvíjať a vykonávať operačná stratégia.